

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA.

I-459/28
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY
BRNO

TISKEM J. OTTY V PRAZE.

OSOBY.

Hjalmar, král v jedné části Holandska.

Marcellus, král v jiné části Holandska.

Princ Hjalmar, syn krále Hjalmara.

Allan, malý hoch, syn královny Anny.

Angus, přítel prince Hjalmara.

Stéfano,
Vanax, } důstojníci krále Marcella.

Komorník.

Lekař.

Blázen.

Tři chudí.

Dva venkované.

Pánové, důstojníci, poutníci, sluhové, žebráci, tuláci,
děti atd.

Anna, královna z Jütska.

Godeliva, choť krále Marcella.

Princezna Maleina, dcera Marcella a Godelivy.

Princezna Uglyana, dcera královny Anny.

ná princezny Maleiny.

Im řeholnic.

rá žena.

my, služky, venkovanky atd.

ný pes, zvaný Pluto.

ni dějství jedná v Harlingách; ostatní na hradu
Iselmondu a v okolí.

SLOVANSKÝ SEMINÁŘ
MASARYKOVY UNIVERSITY
v BRNĚ.

DĚJSTVÍ PRVNÍ.

Scéna 1.

Zahrady u hradu.

(Vejdou *Stefano* a *Vanox*.)

Vanox. Jak pozdě již?

Stefano. Dle luny soudě bude as půlnoc.

Vanox. Tuším, že bude přšet.

Stefano. Zdá se; mračna táhnou od západu.
Nebudeme vystřídání před koncem slavnosti.

Vanox. A slavnost neskončí před svítáním.

Stefano. Viz! Viz! Vanoxi!

(Té chvíle zazáří nad hradem vlasatice.)

Vanox. Co?

Stefano. Zas ta vlasatice z noci minulé!

Vanox. Úžasná!

Stefano. Zdá se, jakoby na hrad lila krev!

(Zdá se, jakoby té chvíle déšť padajících hvězd lil se
na hrad.)

Vanox. To hvězdy na hrad padají! Vizte!
Vizte! Vizte!

Stefano. Co živ jsem takový déšť hvězd neviděl! Jakoby i samo nebe nad tím zasnoubením slzelo!

Vanox. Říká se, že příznaky takové věští neštěstí!

Stefano. Ba; snad válku nebo smrt králů. Však se dala taková znamení při smrti krále Marcella.

Vanox. Říká se, že takové hvězdy s dlouhým ohonem věští smrt princezen.

Stefano. Říká se... ono se toho říká...

Vanox. Princezna Maleina se as bude báti budoucnosti.

Stefano. Já, jsa na její místě, bál bych se budoucnosti i bez příznaků hvězd.

Vanox. Věru; starý Hjalmar zdá se mi být divný...

Stefano. Starý Hjalmar? Poslyš, netroufám si říci, co si myslím; mám strýce komořího u starého Hjalmara; nuže, já, maje dceru, nedal bych ji princí Hjalmarovi.

Vanox. Nevím, ... princ Hjalmar...

Stefano. Ó, není o prince, ale o jeho otce!...

Vanox. Praví se, že má svou hlavu...

Stefano. Od těch dob, co přišla do Iselmondu ta podivná královna Anna z Jütska, kdež po uvěznění starého krále, muže jejího, byla s trůnu svržena, se praví... praví se... slovem starý Hjalmar je více než sedmdesát let stár, a tuším, že má na své stáří mladé srdce...

Vanox. Oh, oh!

Stefano. Tak se povídá. — Netroufám si říci vše, co vím — pamatuj si však, co jsem ti dnes zjevil.

Vanox. Pak je politování hodna naše princezna!

Stefano. Oh, nijak se mi nelíbí to zasnoubení! — Hle, již přší.

Vanox. A tamhle snad stoupá bouře. — Zlá to noc! (Přichází sluha s lucernou.) Brzo-li bude po slavnosti?

Sluha. Sudte dle oken.

Vanox. Oh! Ta nehasnou.

Sluha. A nehasnou do bílého rána. Jakživ jsem podobných hodů neviděl! Starý král Hjalmar je zpit a obejímá našeho krále Marcella, že...

Vanox. A snoubenci?

Sluha. Oh! Snoubenci mnoho nepijí! — Však dobrou noc! Spěchám do čeledníku, ani tam dnes čisté vody nepijou; dobrou noc! (Odejde.)

Vanox. Nebe se černá a měsíc je neobyčejně rudý.

Stefano. To máš vrub hodů, co druzí pijou, my zde...

(V tom zotvírána hřmotně zámecká okna, v pozadí zahrady ozářená; křik, hřmot a ryk.)

Vanox. Oh!

Stefano. Co se děje?

Vanox. Vyrážejí okna!
Stefano. Hoří!
Vanox. V dvoraně se potýkají!

Princezna Maleina, prostovlasá, v slzách, utíká z pozadí zahrady.)

Stefano. Princezna!
Vanox. Kam utíká?
Stefano. Pláče!
Vanox. V hradu se potýkají!
Stefano. Pospěšme tam!...

Královna a ryk; zahrady se plní důstojníky, služebníky a atd., vrata hradu násilně jsou zotvírána a na náměstí před hradem, objeví se král Hjalmar, obklíčen několika halapartníky. Nad hradem stkví se vlasy. Děšt hvězd trvá stále.)

Král Hjalmar. Nešlechetny Marcelle! Provinil se dnes ukrutně! Holá! Mé koně! mé koně! pryč odtud! pryč odtud! pryč odtud! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu! Nechte si svou ženu!
Vanox. Nechte si tu svou starou Godelivu! Jen strpení! Nenechte se povlečete na kolenou těmi močály! Oslavte vaše zasnoubení se všemi svými halapartníky! Nechte si svůj pohřeb váš slétnou se všichni křiváci z celého světa! Na shledanou! Na shledanou! Na shledanou! Ha! Ha! Ha! (Odejde se svými dvořany.)

Scéna 2.

Síň v hradu.

(Královna *Godeliva*, princezna *Maleina* a *Kojná*; zpívají předouce.)

Godeliva. ... Jdiž, víc neplač, Maleino; setři slzy a jdi do zahrady. Je poledne.

Kojná. To říkám jí od božího rána, Milosti. K čemu to vede, oči si vyplakati? Otevře okno dnes ráno a spatří cestu k lesu vedoucí a ihned jsme se plakati; a já říku: což hledíte již na cestu, jež vede k věži, Maleinko?...

Godeliva. Nemluv o tom!

Kojná. Musím, musím o tom mluvíti; brzy o tom uslyší! Táži se jí tedy: ... Hle, král!

(Vejde *Marcellus*.)

Marcellus. Nuže, Maleino?

Maleina. Pane?

Marcellus. Miluješ prince Hjalmara?

Maleina. Ano, pane.

Marcellus. Ubohé dítě! ... Ještě jej miluješ?

Maleina. Ano, pane.

Marcellus. Ty jej ještě miluješ?

Maleina. Ano.

Marcellus. Ty jej ještě miluješ, vzdor...

Godeliva. Neděste ji, můj králi!

Marcellus. Neděším ji. — Hled, přicházím co
 ý otec, jen tvé štěstí maje na zřeteli, Maleino.
 žme vše s myslí klidnou. Víš dobře, co se
 : starý král Hjalmar bez důvodu mne urazil —
 dá se mi, že znám pravou toho příčinu! ...
 atku tvou nestoudně pohaněl i tebe potupil —
 ; nebyť hostem mým a pod ochrannou rukou
 , živ nebyl by překročil domu mého práh! —
 , zapomeňme juž. — Ty se proto na nás hor-
 — Na matku, či na mne, rci? Nuž, pak od-
 éz přec, Maleino!

Maleina. Nikoliv, pane.

Marcellus. K čemu tedy déle slzy prolévat? Na
 ce Hjalmara již zapomeň; jak mohla bys jej
 tku milovat, poznavši jej sotva; a srdce v letech
 h jest jako srdce z vosku: každý dle vlastní
 ůhle je utváří. Jméno Hjalmar napsáno bylo
 olacích, nadešla bouře a vše je smazáno a ode-
 ka naň nevzpomeneš více. Mníš, že bys šťastna
 na dvoře Hjalmara? Nemluvím o princí, ten
 né je dítě; však otec jeho, ty dobře víš, že
 zní na rtech každý jeho vyslovuje jméno ...
 obře víš, že není dvoru trudnějšího v celém
 andsku, a hrad jeho že tají divná tajemství.
 š však, jaké kolují zprávy o cizí královně, jež
 erou svou dlí na hradě Iselmondu, aniž ti je po-
 já; neboť nechci vlévatí jedu do tvého srdce. —
 bys vkročila samojediná do děsného temného

lesa Isti a podvodu. — Nuž, rci, Maleino, zda ne-
 pocítilas bázně? Zda nebylo ti proti vůli, provdati
 se za prince Hjalmara?

Maleina. Ne, pane.

Marcellus. Budiž; však nyní odpověz mně
 upřímně. Nemůž' být, by starý Hjalmar zvítězil.
 Vzejde z toho krutá válka, Maleino. Víím, že loď
 Hjalmarovy stojí ještě pod hradem Iselmondským;
 za nedlouho však, před úplňkem snad ještě, vy-
 plují; a mimo to, vévoda Burgundský, jenž miluje
 tě ode dávna; — (ke královně obrácen) nevím, zdali
 tvá matka? ...

Godelíva. Ano, můj králi.

Marcellus. Nuž?

Godelíva. Nutno připravití ji tak zponenáhla ...

Marcellus. Nechat sama mluví! — Nuže, Ma-
 leino?

Maleina. Pane?

Marcellus. Nerozumíš-li?

Maleina. Co, pane?

Marcellus. Slíbíš-li zapomenouti Hjalmara.

Maleina. Pane ...

Marcellus. Ty díš ... Ještě miluješ Hjalmara!

Maleina. Ano, pane.

Marcellus. »Ano, pane!« Ach! Hrom a peklo!
 Doznává tak nestoudně a troufá hlásati to bez
 uzardění! Jedinkrát jen uviděla jej za jediného dne
 a hle, nad samé peklo plá!

Godeliva. Můj králi!

Marcellus. Ani slova! »*Ano, pane!*« A patnáct let jí sotva! Ach! na místě bych ji sklátil! A patnáct let já žil jen v ní! A patnáct let já kol ní sotva dýchal! A patnáct let my jsme se chvěli, by nebyl zkalen její zrak! A patnáct let jsem hlídal dům svůj jako klášter, a toho dne, co nazřu do jejího srdce...

Godeliva. Pane!

Kojná. Což nesmí milovat jako ostatní? Chcete si ji uschovat pod sklo? Stojí-li pak to za to, nad ubohým dítětem tak láteřit! Čím pak se provinila?

Marcellus. Ha! Čím že se provinila? — Především mlčte vy, s vámi nemluví, vím, že dílem jest vše vašeho kuplířství...

Godeliva. Pane!

Kojná. Kuplířství, já kuplířka!

Marcellus. Dáte-li mi pak domluvit? Pryč s očí mi! Pryč s očí obě dvě! Oh! Ví, že rozumíte si a doba lstí že nastává — však mějte strpení! — Pryč odtud! Ach! Ty slzy! (Královna Godeliva s kojnou odejdou.) Pojd, Maleino, však dříve zavři dvěře. Jsme samotni, i chci vše zase zapomenout. Radily ti špatně, znám to; ženy mezi sebou mívají divné nápady; nemysli, že byl bych zanevřel na prince Hjalmara; jen buď moudrá. Slíbíš mně být moudrou?

Maleina. Ano, pane.

Marcellus. Ach! vidíš! Tedy nebudeš déle pomýšleti na sňatek s ním?

Maleina. Ano, pane.

Marcellus. Ano? — Chtělas říci, že zapomeneš na Hjalmara?

Maleina. Ne, pane.

Marcellus. A přinutím-li tě, co? A uzavru-li tě? A odloučím-li tě od tvého Hjalmara s tou tváří mladé dívky? — Co pak? Co dítě? (Maleina pláče.) Ah! tedy tak! — Jděte! uvidíme; jděte!

(Oba odejdou, každý v jinou stranu.)

Scéna 3.

Les.

(Vejde princ Hjalmar a Angus.)

Princ Hjalmar. Byl jsem churav; a pach těch mrtvol! A pach těch mrtvol! A nyní jest mi, jakoby ta noc a les mně byly do očí svěží nalily vody.

Angus. Jen stromy zbývají!

Hjalmar. Viděl jste umírat starého krále Marcella?

Angus. Neviděl; však zřel jsem děsné věci; večer včera, když vás tu nebylo, zapálen hrad, a stará královna Godeliva se služebnictvem, nevědouce kam se uchýlití, pobíhaly plameny, až po-

...e, by se zachránily, naskákaly do hradebních
kopů, kdež jistě zhytnuly.

Hjalmar. A princezna Maleina? — Byla mezi
nimi?

Angus. Neviděl jsem jí.

Hjalmar. Nikdo jí neviděl?

Angus. Nikdo; neví se, kam se děla.

Hjalmar. Je mrtva?

Angus. Praví se, že je mrtva.

Hjalmar. Můj otec je krutý.

Angus. Miloval jste ji již?

Hjalmar. Koho?

Angus. Princeznu Maleinu.

Hjalmar. Viděl jsem ji jen jedinkrát... přec
věl mně způsob, jakým klopila zrak; — a sepí-
a ruce; — tak — a ty divné bílé řasy! — a po-
d její... člověku bylo náhle, jakoby se byl
opil v hloubi svěží vody... Nepamatuji se zcela
ně; přec rád bych znovu pohroužil se v její zrak...

Angus. Jaká to tamhle na kopci věž?

Hjalmar. Podobá se větrnému mlýnu; oken
ně žádných.

Angus. Zde na straně je jakýs nápis.

Hjalmar. Nápis?

Angus. Ano, — latinský.

Hjalmar. Lze jej přečíst?

Angus. Ano; ač zdá se velmi starý. — Poku-
sím se o to: »*Olím inclusa anna ducissa anno...*«
a tak dále; ostatek je všechen mechem porostlý.

Hjalmar. Spočínáme zde.

Angus. »*Ducissa Anna*« tak jmenuje se matka
vaší nevěsty?

Hjalmar. Uglyany? — Ano.

Angus. Toť bylo *ano* nad míru tichouneké a
chladné.

Hjalmar. Můj Bože! Doba ohnivých *ano* jest
ta tam nyní.

Angus. Uglyana je přec půvabná.

Hjalmar. Bojím se jí.

Angus. Ah!

Hjalmar. Obávám se, že v hloubi jejích zele-
ných očí skrývá se malá, nízká duše.

Angus. Ó! Ó! Proč tedy svolujete?

Hjalmar. Proč nesvolit? Jsem churav a hotov
zemřít jedné z dvaceti tisíci nocí, jež nám k životu
uděleny, a chci klid! klid! klid! A pak, ona či
jiná, jež bude mne, při lunny svitu, nazývati »sladký
Hjalmar« a štípati do nosu? Bah! — Pozoroval
jste, jak otec často hněvem vzplane, od dob co
královna Anna je hostem na Iselmondu? — Nevím,
co se děje; cos podezřelého se kuje a já mám
divnou předtuchu; mám strach před královnou!

Angus. Miluje vás přec jak vlastního syna.

Hjalmar. Jako syna? — Nevěděl bych; napadají mě divné myšlenky. — Především: je krásnější než dcera její, a to je velké zlo. Pachtí se za něčím jako krtek, nevím, za čím, onať popudila otce mého proti králi Marcellovi a roznítla tuto válku; — cos za tím vším se tají.

Angus. Co jiného, než že by vás ráda spojila s Uglyanou; toť nic dábelského.

Hjalmar. Cos jiného ještě.

Angus. Oh! Víím, cól! Až budete ženat, pošle vás na Jütské ledovce, abyste jí znovu vybojoval trůn, jež si byla násilím osvojila, nebo abyste osvobodil jejího manžela, jenž ji as netrpělivě očekává: neboť královna tak krásná a tak samotinká v světě...

Hjalmar. Cos jiného ještě.

Angus. Co?

Hjalmar. Kdys to zvíte; juž pojďme.

Angus. Do města?

Hjalmar. Do města? — Města není více, zbývají jen mrtví v zříceninách.

(Odejdou.)

Scéna 4.

Klenba ve věži.

(*Princezna Maleina a kojná.*)

Kojná. Celé tři dny se marně namáhám, bych rozedrala kameny ve zdi, a nehty na prstech mám již sedřené. Můžete se tím honositi, že jste mne usmrtila. Nic platno, a musila neposlechnouti! a musila utéci z královského hradu! a musila za tím svým Hjalmarem! Za to jsme tu nyní ve věži; mezi nebem a zemí, nad vrcholky lesních stromů! Zda nevarovala jsem vás? Neřekla jsem to? Znáám vašeho otce! — Pravil, že po válce nás pustí na svobodu?

Maleina. Tak slíbil můj otec.

Kojná. Což nebude té války nikdy konce? Jak dlouho nás tu vězní? Jak dlouho neviděla jsem již měsíce ni slunce? A všude, kam jen ruku vložím, jest plíseň a hýbou se myši; dnes ráno dokonce jsem shledala, že nám došla voda.

Maleina. Dnes ráno?

Kojná. Ano, dnes ráno, proč se smějete? Není to k smíchu. Nepodaří-li se nám dnes odstraniti tento kámen, nezbude než pomodliti se. Můj Bože! můj Bože! Co jsem zavinila, že mám býti za živa pohřbena v tomto hrobě mezi myši, pavouky a plíseň! Já jsem se přec nevzpírala, já? Já přec ne-

vzdorovala jako vy; což bylo tak nesnadné poddati se zdánlivě vůli králově a zřít se té vrby smutečnf, prince Hjalmaru, jenž ani malíčkem nehnul, by nás osvobodil?

Maleina. Kojná!

Kojná. Ano, kojná! Brzy budu kojnou červů pod zemí a to vše pro vás. Toho pomýšlení, že, nebýti vás, seděla bych nyní klidně v čeledníku, nebo na slunci se vyhřívala v zahradě, čekajíc na zvon zvoucí k snídání! Můj Bože! Můj Bože! Co jsem zavinila, že... Ó! Maleino! Maleino! Maleino!

Maleina. Co?

Kojná. Kámen!

Maleina. Ká...?

Kojná. Ano, kámen se hnul!

Maleina. Kámen se hnul?

Kojná. Ba že, hnul! Je uvolněn! Slunce vniká mezerou! Vizte! Zde na šatech svit! Na rukou mých! Na vaší tváři! Na stěnách! Shasněte lampu! Všady je slunce! Nyní vyrazím kámen docela!

Maleina. Vážne ještě?

Kojná. Vážne! — Však to nevádí! Tam v rohu jen; podejte mi vřetenou! — A nechce povolit!

Maleina. Vidíš-li co mezerou?

Kojná. Vidím! Ovšem! Vidím! Ach! Vidím slunce!

Maleina. To je slunce?

Kojná. Ano! ano! To je slunce! Pohledte jen! Tká stříbro a perly po mém šatě! A na rukou hřeje jako mléko!

Maleina. Dej mi přec též prohlédnout!

Kojná. Vidíte-li co?

Maleina. Jsem oslepena!

Kojná. Podivno, že nespátřujem stromů! Pustte mne, vidím lépe!

Maleina. Vidíš je?

Kojná. Nevidím. Nalézáme se bezpochyby nad stromy. Slyším větru van. Pokusme se poznovu vyraziti kámen. Ach! (Obě ucouvnuou před vniknuvším paprskem a setrvají mlčky chvíli v pozadí klenby.) Jsem oslepena!

Maleina. Podívej se! Podívej se! Já se bojím!

Kojná. Zavřete oči! Zdá se mi, že oslepnu!

Maleina. Podívám se sama.

Kojná. Nuže?

Maleina. Ach! toť jako žhavá pec! Mám samá červená kola před očima!

Kojná. Nic-li nevidíte?

Maleina. Dosud nic; přec! přec! nebe je blankytné. A les! Ach! Celičký les!

Kojná. Nechte mne prohlédnouti!

Maleina. Posečkej! Rozeznávám znenáhla.

Kojná. Vidíte-li město?

Maleina. Ne.

Kojná. A hrad?

Maleina. Ne.
Kojná. Bude as na druhé straně.
Maleina. A přec — vidím moře.
Kojná. Že vidíte moře?
Maleina. Ano, ano, moře! Tak zelené!
Kojná. Pak musíte viděti též město. Pustte mne, sama se podívám.
Maleina. Vidím maják!
Kojná. Maják vidíte?
Maleina. Ano, tuším, že to maják.
Kojná. Pak musíte viděti též město.
Maleina. Města nevidím.
Kojná. Zda vidíte strážní věž?
Maleina. Ne.
Kojná. Podivno!
Maleina. Vidím loď na moři!
Kojná. Loď na moři?
Maleina. S bílými plachtami!...
Kojná. Kde to?
Maleina. Ach! Vítr uchvacuje mé vlasy! —
žádých domů nevidím podél cest!
Kojná. Jakže? — Nemluvte ven do větru, nemám vám.
Maleina. Žádných domů nevidím podél cest!
Kojná. Žádných domů podél cest?
Maleina. A žádných věží v celém údolí.
Kojná. Žádných věží v celém údolí?
Maleina. Žádné mlýny nejsou na lukách!

Kojná. Žádné mlýny na lukách?
Maleina. Ničeho nepoznávám.
Kojná. Pustte mne. — Ani jediného rolníka v polích! Ach! Velký kamenný most jest ztroskotán? — Kam se děl zdvihací most? — Hle, tam shořel statek! — A tenhle též! — A tam ten též! — A tam, a tam! — Co to?... Ach! Maleino! Maleino! Maleino!
Maleina. Co?
Kojná. Vše shořelo! Vše shořelo! Vše shořelo!
Maleina. Vše sho...?
Kojná. Vše shořelo, Maleino! Vše shořelo! Ach, nyní vidím jasně!... Ničeho tu není!
Maleina. To není pravda, pust mne!
Kojná. Kam jen zrak dosáhne, vše shořelo! Město celé jest jediná hromada černých kamenů. Vidím jen hradební příkopy plné zbořeného zdiva z hradu. Ani jediného človíčka, ani jediného živého tvora v polích! Jen havrani poletují nad lukami! Jen stromy ještě stojí!
Maleina. Tedy!...
Kojná. Ach!

DĚJSTVÍ DRUHÉ.

Scéna 1.

Les.

*(Vyjde princezna Maleina a kojná.)**Maleina.* Ach, jaká zde tma!*Kojná.* Tma! Tma! Což bývá les osvětlen jako ostní síň? — Znam temnější lesy než tento, hž byli vlci a divocí kanci. Kdo ví, nejsou-li ; díky Bohu, že svit luny aspoň mezi stromy ká.*Maleina.* Znáš cestu dále, kojná?*Kojná.* Cestu? Na mou věru, neznám; myslíte, mám všechny cesty? Přála jste si jíti směrem Imondu, a já šla za vámi; a nyní vidíte, kam to došly, po dvanáctihodinném bloudění , kde zemřeme hladem, ač nepohlí-li nás ědi neb kanci; a to vše pro ten Iselmond; Hjalmar vás pěkně uvítá, až vás uzří, takhle,

kost a kříži, bledou jako pannu z vosku a chudou jako někdo, kdo nic nemá.

Maleina. Kdos přichází.*Kojná.* Nebojte se; skryjte se za mne.*(Vejdou tři chudí.)**Tři chudí.* Dobrý večer!*Kojná.* Dobrý večer! Kde to jsme?*1. chudý.* V lese.*2. chudý.* Co tu hledáte?*Kojná.* Zabloudily jsme.*2. chudý.* Jste samotny?*Kojná.* Ano — ne, máme s sebou dva muže.*2. chudý.* Kde jsou?*Kojná.* Hledají cestu.*2. chudý.* Daleko odtud?*Kojná.* Nikoliv, zcela na blízku.*2. chudý.* Což to děvčátko? Vaše dcera?*Kojná.* Tak, moje dcera.*2. chudý.* Ani nemuká; což je něma?*Kojná.* Ne, není odtud.*2. chudý.* Vaše dcera není odtud?*Kojná.* Ba ano, je, ale je stonavá.*2. chudý.* Je huběnoučká! Kolik pak jí let?*Kojná.* Patnáct let.*2. chudý.* Ó! Ó! Tedy ... Kde že jsou ti vaši muži?

Kojná. Nemohou být daleko.
2. chudý. Neslyším jich.
Kojná. To že jdou zticha.
2. chudý. Nechtěly byste jít s námi?
1. chudý. Nemluv darebně zde v lese.
Maleina. Optej se jich, kudy vede cesta do Iselmondu.
Kojná. Kudy vede cesta do Iselmondu?
1. chudý. Do Iselmondu?
Kojná. Ano.
1. chudý. Tamtudy!
Maleina. Optej se, co se přihodilo.
Kojná. Co se přihodilo?
1. chudý. Co se přihodilo?
Kojná. Ano; byla-li válka?
1. chudý. Ba, byla válka.
Maleina. Optej se, zda pravda, že král a královna jsou mrtvi.
Kojná. Je li pak pravda, že král a královna jsou mrtvi?
1. chudý. Král a královna?
Kojná. Ano král Marcellus a královna Godeliva.
1. chudý. Ano, tuším, že jsou mrtvi.
Maleina. Že jsou mrtvi?
2. chudý. Ano, tuším, že jsou mrtvi; všecko je mrtvo v těchhle dědinách.
Maleina. Nevíte-li, jak dlouho tomu?
2. chudý. Nevím.

Maleina. A jakým způsobem?
2. chudý. Nevím.
3. chudý. Chudí lidé nikdy nic nevědí.
Maleina. Neviděli jste prince Hjalmara?
1. chudý. Viděli.
2. chudý. Bude se ženit.
Maleina. Princ Hjalmar že se bude ženit?
2. chudý. Tak.
Maleina. Koho si vezme?
1. chudý. Nevím.
Maleina. Kdy že se bude ženit?
2. chudý. Nevím.
Kojná. Kde jen spočinem dnešní noci?
2. chudý. S námi.
1. chudý. Zajděte tamhle do poustevny.
Kojná. Do jaké poustevny?
1. chudý. Tamhle na křížovatce, u čtyř Jidášů.
Kojná. Na křížovatce u čtyř Jidášů?
3. chudý. Nevyslovujte toho jména potmě!
 (Všichni odejdou.)

Scéna 2.

Síň na hradě.

(Starý král Hjalmar a královna Anna v objetí.)

Anna. Můj slavný vítězi!
Král. Anno! (Obejme ji.)
Anna. Pozor! Váš syn!

(Vejde *Hjalmar*. Jde nevidá jich k otevřenému oknu.)

Princ Hjalmar. Prší; na hřbitově jest pohřeb: vykopány jsou dvě jámy a zvuky *Dies irae* vnikají až do hradu. Ze všech oken rozhled na hřbitov; táhne se až k samým zahradám; a hrob poslední jest až u rybníka. Juž odkryta rakev; musím okno zavřít.

Anna. Můj pane!

Princ Hjalmar. Ah! — Neviděl jsem vás.

Anna. Vešli jsme právě.

Princ Hjalmar. Ah!

Anna. O čem zde přemítáte, pane?

Princ Hjalmar. O ničem, Milostivá Paní.

Anna. O ničem? Konec měsíce se blíží, pane...

Princ Hjalmar. Konec měsíce, Milostivá Paní?

Anna. Vaše zasnoubení...

Princ Hjalmar. Tak jest, Milostivá Paní.

Anna. Přikročte přec blíže, pane.

Král. Ano, přikroč blíže, Hjalmare.

Anna. Proč tak chladný, pane? Zda bojíte se mne? Jste přec jakoby můj syn; a já vás miluji jako matka; — ba víc snad nežli matka — podejte mně ruku.

Princ Hjalmar. Mou ruku, Milosti?

Anna. Ano, vaši ruku; a hleďte mně zpřímá do očí; — nezříte-li v nich, že vás miluji? — Ani jste mne dosud neobjal.

Princ Hjalmar. Neobjal, Milosti?

Anna. Ba neobjal; zda neobjímal jste svou matku? Přála bych si obejmouti vás. — Snila jsem o vás dnešní noci.

Princ Hjalmar. O mně, Milostivá Paní?

Anna. Ano, o vás; povím vám kdys, jaký sen. — Vaše ruka je chladná a tvář v žáru. Podejte mi druhou ruku.

Princ Hjalmar. Druhou ruku?

Anna. Ano; je též studena a bílá jako ze sněhu. Chtěla bych ty vaše ruce rozehrát. — Jste churav?

Princ Hjalmar. Ano, Milostivá Paní.

Anna. Naše láska vás uzdraví.

(Odejdou.)

Scéna 3.

Ulice ve vsi.

(Vejde *princezna Maleina* a *kojná*.)

Maleina (nahýbajíc se přes zábradlí mostu). Ne-poznávám se více, jak shlížím se ve vodě!

Kojná. Sepněte plášť; je viděti zlaté třepení šatu vašeho; — hle, lidé se blíží.

(Vejdou dva staří *venkované*.)

1. *venkovan*. Hlele to děvče!

2. *venkovan*. Ta, co dnes přišla?

1. *venkovan.* Ano, tam se stařenou
 2. *venkovan.* Odkud as přišla?
 1. *venkovan.* Neví se.
 2. *venkovan.* To je podezřelý.
 1. *venkovan.* V celé vsi si o tom povídají.
 2. *venkovan.* Co na ní tak zvláštního?
 1. *venkovan.* Je hubená.
 2. *venkovan.* Kde bydlí?
 1. *venkovan.* U »Modrého lva«.
 2. *venkovan.* Má-li pak peněz?
 1. *venkovan.* Má prý.
 2. *venkovan.* To uvidíme.

(Odejdou.)

(Vejde *skoták*.)

- Skoták.* Dobrý večer!
Maleina. } Dobrý večer!
Kojná. }
Skoták. Máme to dnes krásný večer!
Kojná. Ano, je pěkně.
Skoták. To že svítí měsíc.
Kojná. ak.
Skoták. Za to ve dne bylo horko.
Kojná. Ach! ano, ve dne bylo horko.
Skoták (sestupuje dolů k vodě). Jdu se koupat
Kojná. Koupat!
Skoták. Tuhle se svléknu.
Kojná. Tu že se svlékneš, před námi?

- Skoták.* To tak.
Kojná (k *Maleině*). Pojdte odtud.
Skoták. Což neviděly jste ještě nahého muže?
 (Přiběhne plačící *stařena* a běží naříkajíc ke vratům hostince u »Modrého lva«.)
Stařena. Pomoc! Pomoc! Ó Bože! Ó Bože!
 Vražda!
Pijáci (otevřevše vrata). Co se děje?
Stařena. Můj syn! Můj ubohý syn! Vraždí jej velkými noži! Velkými kuchyňskými noži!
Hlasy z oken. Co se děje?
Pijáci. Rvačka.
Hlasy z oken. Kde? Pojdme tam.
Pijáci. Kde se rvou?
Stařena. Za »zlatou hvězdou« rvou se s kovářem pro tu hoiku, co dnes do vsi přišla. Oba krvácejí.
Pijáci. Oba že krvácejí?
Stařena. Krev tryská až na zed.
Ďední. Až na zed?
Drusí. Pojdme tam! Kdeže jsou?
Stařena. Za »zlatou hvězdou«; lze viděti jich odtud.
Pijáci. Odtud?... Kuchyňské nože mají? Ti as se pořežou! — Pozor! Princ!
 (Všichni vejdou do krčmy zpět, vtáhnou se za sebou vzpírající se a křičící *stařenu*.)

(Vejde princ Hjalmar a Angus.)

Maleina (ke kojné). Hjalmar!

Kojná. Skryjte se! (Odejdou.)

Angus. Všimnul jste si té venkovanky?

Hjalmar. Tak mimochodem... mimochodem...

Angus. Byla zvláštní.

Hjalmar. Nelíbila se mně.

Angus. Mně zdála se rozkošnou; musím o ní pravovatí princezně Uglyaně. Hledá komornou. Oh, jak jste bledý!

Hjalmar. Já bledý?

Angus. Svrchovaně bledý! Jste churav?

Hjalmar. Nejsm; to jen následkem neobyčejně ranného podzimního dne; bylo mi celý den, jakobych se nalézal mezi horečnými; a nyní ta noc je chladná jako sklep! Nevyšel jsem po celý den z hradu, a nyní uchwátil mne chlad večera.

Angus. Mějte se na pozor! V dědině panují veliké nemoci!

Hjalmar. Víím to; následkem močálů; nenazíím-li se i já uprostřed močálů?

Angus. Jak to?

Hjalmar. Nazřel jsem dnes do plamenů hříchů, netroufám si pojmenovatí.

Angus. Nerozumím vám.

Hjalmar. Aniž já jsem rozuměl královně Anně; obávám se, bych neporozuměl.

Angus. Co se přihodilo?

Hjalmar. Nemnoho; bojím se jen, co dít se bude po mém zasnoubení. Oh! Oh! Pohledte, Anguse!

(U jednoho okna hradu viděti krále Hjalmara a královnu Annu v objetí.)

Angus. Nehleďte v tu stranu, užří nás!

Hjalmar. Nikoliv, jsme zde v šeru a u nich rozžato. Vizte, jak červená se nebe nad hradem!

Angus. Budeme mít bouři zítra!

Hjalmar. A ona jej přece nemiluje!...

Angus. Odejďme.

Hjalmar. Nemohu snést pohledu na to nebe; Bůh sám ví, jakou se to odělo dnes barvou! Nemáte zdání o tom, co zřel jsem dnes ráno v hradu, jenž zdá se mi být otráven, a ruce královny Anny mne rozehřály více než žhavé slunce tyto zdi.

Angus. Řcete, co se přihodilo?

Hjalmar. Nemluvme již o tom! — Kam děla se má malá venkovanka?

(Slyšeti křik v hospodě u »modrého lva«.)

Angus. Co to?

Hjalmar. Nevím; již celý den panoval neobyčejný ve vsi ruch. Pojďme; jednoho dne zvíte, co jsem mínil. (Odejdou.)

Feden piják (otevíraje vrata hospody). Odešel!

Ostatní pijáci (na prahu). Odešel? — Tedy poměrně nyní! Ti as krvácejí! — Kdo ví, nejsou-li mrtví!
(Všichni odejdou.)*

Scéna 6.

Les v zahradě u hradu.

Hjalmar. Pravila, že mám ji očekávat u vodotrysku. Chci zít ji posléze za večera... Chci zvětšit, co v duši její vzbudí noc... Zda srdce její v tichost — Nikdy neviděl jsem tento podzimkový les tak divný jako této noci: nikdy neviděl jsem tak temný les; jaká rozžhu světla, bych ji zřel? — Jaká to vlastních rukou nerozeznávám! — Jaká to náhle? Což z celého lesa slétly se sovy? — Přijďte odtud! Pryč odtud! Lette si na hřbitov mrtvým! (Hází po nich hlinou.) Kdo pozval vás na svatební? Hle, ruce mé jsou nyní jako ruce mrtváků! — Ach! nedostavím se často! — Ach! Přichází! — Či to větru šum? — Ach, jak listy vůkol padají! — Onen strom všecko listí k vám přebíhá! A jak mraky po měsíci táhnou! — Ach, jak smuteční vrby listí na ruce mně padá! — Ach, jak nedobře být! — Nikdy neviděl jsem lesu tak

divného jako této noci. — Nikdy nebyl jsem tak pln zlých předtuch! — Zde jest!

(Vejde princezna *Maleina*.)

Maleina. Kde jste, pane?

Hjalmar. Zde.

Maleina. Kde? — Nevidím.

Hjalmar. Zde, u vodotrysku. — Při voďy jasu se užíme. Je černá noc.

Maleina. Černá — bojím se! — Ach! zde jste!

Hjalmar. Proč se chvějete?

Maleina. Nechvěji se.

Hjalmar. Nevidím vás. — Přikročte blíže; zde jest jasněji, obraťte tvář svou k nebi — Vy též jste zvláštní dnes! — Jest mi, jakoby se mi byl otevřel zrak, jakoby se mi srdce bylo otevřelo dnes... Jste věru krásná! — Cos divného tají se ve vás dnešní noci. Pojďte k světlu! Pojďte!

Maleina. Zůstaňte ještě!

Hjalmar. Uglyano! Uglyano!

(Obejme ji; v té chvíli trysk vody větrem hnán snese se na ně.)

Maleina. Ach, co jste to učinil?

Hjalmar. To vody trysk!

Maleina. Ach!

Hjalmar. A vítr!

Maleina. Bojím se.

*) Dle výslovného přání autorova vynechány následující dvě scény 4. a 5.

Pozn. překl.

Hjalmar. Nedbejme toho; odejděme. Ach! ach!
h! Jsem všecek zrosen!

Maleina. Kdosi zde lká.

Hjalmar. Kdosi že zde lká?

Maleina. Bojím se.

Hjalmar. Neslyšíte, že to větru lkání?

Maleina. Jaké to oči svítí na stromech?

Hjalmar. Kde? Ah! To sovy se vrátily! Zanim je. (Hází po nich hlinou.) Huš! Huš!

Maleina. Jedna nehne se s místa.

Hjalmar. Kde?

Maleina. Na smuteční vrbě.

Hjalmar. Půjdeš-li!

Maleina. Nehne se.

Hjalmar. Půjdeš-li? Půjdeš-li? (Hází po ní hlinou.)

Maleina. Ach! Hodil jste po mně hlinou?

Hjalmar. Já po vás hodil hlinou?

Maleina. Hlína na mne padá.

Hjalmar. Ó, má ubohá Uglyano!

Maleina. Bojím se!

Hjalmar. Mne se bojíte?

Maleina. Jaká to světla mezi stromů haluzemi?

Hjalmar. Ó nic; — to blesky jsou.

Maleina. Bojím se! Co to pod námi zemí hýbe?

Hjalmar. Ó nic; — jen krtek ubohý, jen malý
ek, jenž pod zemí ryje.

Maleina. Bojím se...

Hjalmar. Jsme zde v zahradě přec!

Maleina. Zda obehnána zdí?

Hjalmar. Obehnána zdí i příkopy.

Maleina. A nikdo nemůže sem vniknouti?

Hjalmar. Nikdo; — jen vzduchem tvory neznámé.

Maleina. Krvácím z nosu! Kde šátek můj?

Hjalmar. Pospěšme k vodě.

Maleina. Ach! šat můj je všecek zkrvácen.

Hjalmar. Uglyano! Uglyano! Ustává?

Maleina. Ano! (Pomlčen.)

Hjalmar. Jak jste se zadumala!

Maleina. Jsem smutna.

Hjalmar. Smutna? — Nač vzpomínáte?

Maleina. Vzpomínám na princeznu Maleinu.

Hjalmar. Co pravíte?

Maleina. Vzpomínám na princeznu Maleinu.

Hjalmar. Zнала-li jste princeznu Maleinu?

Maleina. Já jsem princezna Maleina.

Hjalmar. Jakže?

Maleina. Já jsem princezna Maleina.

Hjalmar. Vy nejste Uglyana?

Maleina. Já jsem princezna Maleina.

Hjalmar. Vy jste princezna Maleina! Vy jste
princezna Maleina! Vždyť jest mrtva!

Maleina. Já jsem princezna Maleina!

(V té chvíli měsíc pronikne mraky a ozáří tvář princezny Maleiny.)

Hjalmar. Oh! Maleino! — Odkud přicházíte?
k jste sem došla? Jak?

Maleina. Nevím.

Hjalmar. Můj Bože! Můj Bože! Můj Bože! Můj
Bože! Jak jest mi? Ó jaký odvalila jste kámen!
Můj Bože! Můj Bože! Z jakého vstávám hrobu! —
Maleino! Maleino! Co činit? Maleino... Jest mi,
koby bych tonul v nebi až po srdce!...

Maleina. Ach, já též!

(Trysk vody zastená a zmírá.)

Oba (obrátivše se tím směrem). Ach!

Maleina. Co to?

Hjalmar. Neplačte! Nebojte se! To jen vody
trysk!

Maleina. Co se děje? Co se děje? Chci odejít!
Chci odejít! Chci odejít!

Hjalmar. Nelkejte!

Maleina. Chci odejít!

Hjalmar. Již dokonal; odejděme. (Odejdou.)

DĚJSTVÍ TŘETÍ.

Scena 1.

Síň v hradu.

(*Král.* Vejde *princ Hjalmar.*)

Hjalmar. Můj otče?

Král. Hjalmar?

Hjalmar. Rád bych s vámi promluvil, otče.

Král. Co si přeješ?

Hjalmar. Jste churav, můj otče?

Král. Ba, jsem churav; hled, jak stárnu; všechny
vlasý jsem ztratil; viz, jak ruce se mi chvějou,
a jest mi, jakobych celého pekla plameny v hlavě
choval!

Hjalmar. Můj otče! Můj ubohý otče! Měl byste
odtud odejít; odejít jinam... nevím sám...

Král. Nemohu, to nemohu. — Cos chtěl? Očeká-
vám někoho.

Hjalmar. Chtěl jsem s vámi promluviti.

Král. O čem?

Maurice Maeterlinck je individualita básnická tak nevšední a tak poutavá, že musí zajímat i toho, kdož nesohlasí s ním. Je hluboce myslící básník, mystik, jenž přiodívá myšlenky své rouchem symbolickým. »Které jest jednání lidské, jehož konečná pohnutka nebyla by mystická?« napsal v své předmluvě ku překladu flámského mystika Ruysbroecka; a symbolickým nazývá Maeterlinck každé ryze umělecké dílo, v němž obrazí se svět — nikoliv však svět aktuální, jedné doby — a věčnost.

Octave Mirbeau, duchaplný kritik francouzský, nazvav jej moderním Shakespearem, měl as na zřeteli Shakespeara bouřných nocí Leara, tajemných nocí Hamleta, prokletých nocí Macbetha. Neboť Maeterlinck miluje taj noci, jest básníkem strachu a bázně.

Děj dramatu jeho odehrává se za bouřných nocí, když větry dují, blesky se křížují, mraky po nebi táhnou jako černá stáda; kraj je ponurý a teskný, ztmělý park, osiřelý hřbitov, kde smuteční vrby se větrem klátí, starý hrad, v němž vichr sténá, hustý hvozď, kamž sotva proniká zmírajícího slunce blednoucí zář aneb měsíce mrtvý svit; a osoby dramata jeho působí jako abstrakce, jako zosobněné myšlenky: stále opakování o sobě nepatrných slov a vět, úryvkovité hovory, dřímotné jako tichého deště mono-

tonně padající kapky; úmyslná, naprostá prostota mluvy, kdež každé slovo je symbolem čehosi mimo dosah našeho zraku, mimo dosah smyslů: to vše suggeruje čtenáři náladu, illusi.

Na příklad děj tragické prostoty »Vetřelkyně«; tušíš cos děsného, jež se blíží víc a více, až se úzkostí hrdlo svírá: nejinak, to smrt sama se blíží: suggestce strachu je úplná.

A vedle těchto osob, na jevišti jednajících, stojí ještě osoba jedna, téměř hlavní, jež do hovoru jejich hlas svůj mísí: Příroda. Slyšíš ševel listí, šum vodotrysku, šelest ptačích křídel, hukot vln...

Nejhlubší myšlenkou a nejryzeji symbolické jest drama, či vlastně dramatický dialog: »Slepí«.

Jaká studia konal Maeterlinck o básnictví mystickým všech dob, toho nejlepším důkazem jest předmluva ku překladu i překlad sám flámského mystika z XIII. století Ruysbroecka.

»Princezna Maleina«, již Octave Mirbeau prohlásil za nejgeniálnější a spolu nejnaivnější dílo moderního spisovatelství, a již autor děkuje svou slávu, napsaná byla původně pro loutkové divadlo, kdež slovo básníkové je hlavním činitelem.

Formou i obsahem, charakteristikou osob i stupňováním děje přibližuje se nejvíce k dramatu, ač ani zde nelze pomýšlet na drama v běžném, moderním toho slova smyslu: i ona jest mystický květ z autorových »Serres Chaudes«.

Překladatelka.